

Lahti

Tulevaisuuden ennakointi kirjastoissa

Salla Palmi-Felin
Lahden kaupunginkirjasto

7.3.2023

Kirjastopalveluiden muutosta ja tulevaisuutta on jo tutkittukin:

[2/2021: Koronan vaikutukset vapaa-ajan palveluiden ja tilojen käyttöön](#)

Sari Puustinen, Jenni Poutanen, Heini Järventausta, Jukka Hirvonen, Pasi Keski-Pukkila, Sampo Ruoppila

Kirjastopalveluiden lähihistoriaa määrittäneet trendit

Kirjastolaki heijastelee yhteiskunnan muutoksia (Lain kehitys myötäilee yhteiskuntaa & laki ohjaa toimintaa)

70-luku: Tasa-arvo ja
yhdenvertaisuus
tiedonsaannissa

80-luku: Kirjastojen
tehtäväkentän
laajeneminen ja
monenlainen
hyvinvointi

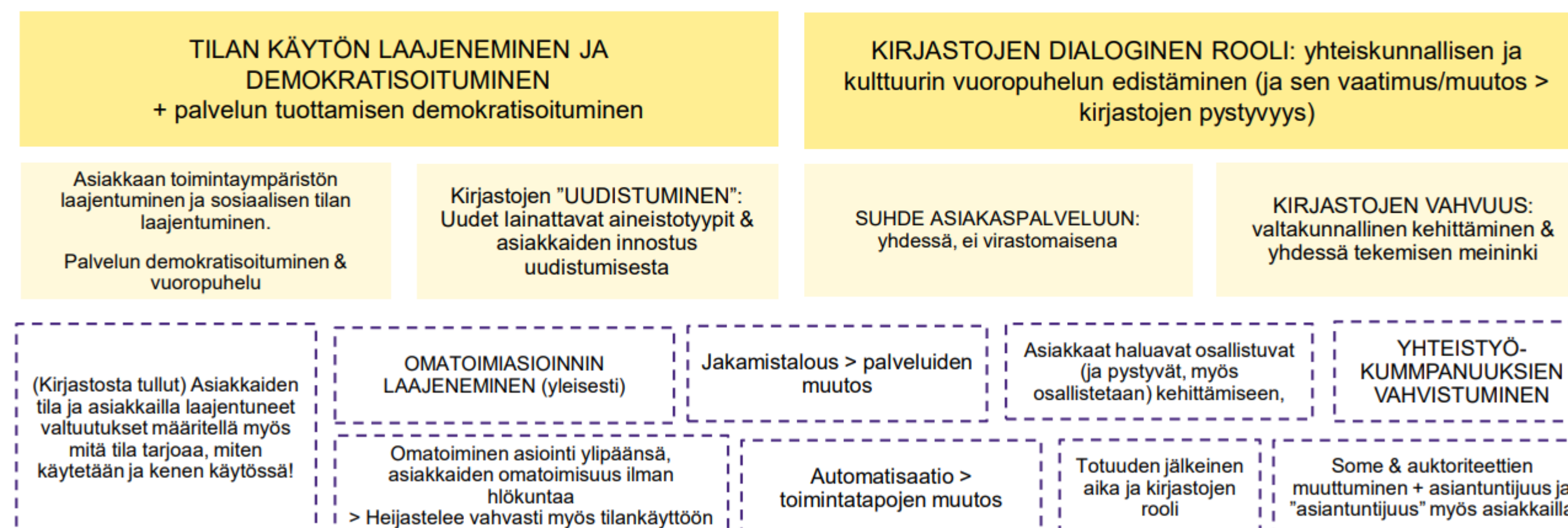
90-luku: Informaatio-
yhteiskunta ja
internetin tulo

Yhteistyöt:
kuntarajojen yli
(kuntarajojen
rikkominen)

NYT: Tehtäväkentän
laajeneminen

Kirjasto muuttuu yhteiskunnan mukana täyttääkseen tehtävänsä

Kirjasto tänään: tehtäväkenttä laajenee

Kirjastolaki pohdinnan pohjana

Nämä tehtävät eivät ihan helposti vanhene, vaikka yhteiskunta ympärillä muuttuu ja aineistojen formaatit saattavat vaihtua

Jos laki säilyy nykyisellään, se antaa raamit myös tulevaisuuden kirjastotyöhön

Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Muutamia heränneitä kysymyksiä

Meidän tehtävämme on miettiä, miten toteutamme kirjastolain tavoitteita nyt ja tulevaisuudessa. Mitä muutoksia tunnistamme olevan tulossa ja miten reagoimme niihin?

- Millaisia vaikutuksia väestön ikärakenteen muutoksella on sekä palvelutarpeeseen että kirjastohenkilöstön saatavuuteen? Miltä väestökehitys omassa kunnassa ja sen eri alueilla näyttää? Missä tarvitaan palveluita ikäihmisille, entä missä lapsiperheille? Entä väestön monimuotoistumisen vaikutukset?
- Millaisia osaamistarpeita yhteiskunnan ja palvelutarpeiden muutokset tuovat kirjastohenkilöstölle?
- Miten teknologisen ympäristön muutokset vaikuttavat sekä palvelutarpeisiin että palveluiden järjestämiseen?
- Missä muodossa aineistoja käytetään ja miten se vaikuttaa kirjastoihin tiloina?
- Millainen on kirjaston rooli maksuttomana julkisena tilana vuonna 2035?
Kasvaako rooli esimerkiksi säältä suojautumisen tilana? Entä miten toimitaan mahdollisissa kriiseissä?
- Millainen kirjaston rooli on yhteiskunnallisen luottamuksen tukijana ja luotettavan informaation lähteenä?

Miten lähteä liikkeelle pohdinnassa?

- Tulevaisuuspohdinta sopii hyvin esimerkiksi toimintasuunnitelmien teon yhteyteen, uusien kirjastotilojen suunnittelun pohjaksi, kirjastoverkon pohdintaan, palvelutarpeiden muutoksen kartoittamiseen, henkilöstön tulevien osaamis- ja rekrytointitarpeiden käsittelyyn
- Ohjeita ja välineitä on tarjolla paljon, mm. Sitra tuottanut paljon hyvää materiaalia vapaasti käytettäväksi. Esimerkiksi Lahdessa hyödynnetty koko kaupunkitasolla megatrendejä laajasti mm. strategian pohjana: [Megatrendit 2023: Näitä kehityskulkuja emme voi ohittaa – Sitra](#)
- [Päivitetyt megatrendikortit julki – nyt myös digiversiona](#)
- Myös Muutospeli toimii hyvin ajatusten virittäjänä: [Muutospeli Sitra](#)

Muutamia esimerkkejä tavoista hyödyntää menetelmiä

Ensin määritellään mitä kysymystä halutaan tarkastella

- PESTEL-taulukon kautta voi pohtia muutoksia eri näkökulmista

Vaikuttava tekijä	Miten vaikuttaa toimintaan?	Miten toimit pitkällä tähtäimellä?
Politiikka		
Talous		
Sosiaaliset tekijät		
Teknologia		
Ympäristö		
Lainsäädäntö		

Tulevaisuutta voi hahmottaa myös eri skenaarioiden kautta. Mitä toivomme tapahtuvan, mitä halutaan estää? Miten voimme vaikuttaa?

Tilat/muuttujat	Business as usual	Unelmaskenaario	Kauhuskenaario
Väestön ikärakenteen muutos, monikulttuurisuus			
Luottamus yhteiskuntaan			
Teknologian muutos			
Taloudelliset resurssit, kirjastolaki			
Kirjastoammattilaisten osaaminen ja saatavuus			

Intoa ennakointityöhön!

Salla Palmi-Felin

050 5594098

salla.palmi-felin@lahti.fi